

עיריית רמת-גן

האגף לשירותים חברתיים

20.08.19

קבוצת מעגלי החיים- מחלקת נכויות
האגף לשירותים חברתיים רמת גן

התכנית המוצעת

בעקבות פרסום המחקר שנעשה בשיתוף פעולה עם קרן שלם, להנגשת נושא הזקנה לאנשים עם מוגבלות שכלית, ראינו לנכון להטמיע נושא משמעותי זה בקרב לקוחותינו. התכנית נבנתה במטרה להעלות את המודעות של אנשים בוגרים עם צרכים מיוחדים, לתהליך הטבעי של הזקנה ולתת להם מענה רגשי לחששות/ פחדים לגבי העתיד ולהתמודד עמם באופן מיטיב. את התכנית בנינו על בסיס הסרטונים והמחקר שנערך. בעבודתנו, אנו רואות את הקשיים הפיזיים והרגשיים של המשפחות בטיפול בילדיהם עם הצרכים המיוחדים, בהתייחס להזדקנות של ילדיהם ושלחם. שמנו לעצמנו למטרה להעלות את המודעות של המשפחות לקשיים אלו ולנסות להקנות להם כלים להתמודדות. בנוסף, לפתוח שיח על נושא הזקנה, שקרוב לוודאי אינו מדובר בקרבם.

הפעילות כללה צפייה בסרטונים בנושא חווית הזקנה, חלוקה לשתי קבוצות- קבוצת חניכים וקבוצת בני משפחה וכן שיח לאחר כל סרטון בקרב קבוצת החניכים. כל אחת מהקבוצות התנהלה בשיתוף פעולה ובהדרכתן של שתי עובדות סוציאליות- האחת ממחלקת נכויות, ועו"ס נוספת מהמחלקה לרווחת הגמלאי. בנוסף, מפגש הסיום נקבע במוזיאון הילדים בחולון- בתערוכה בשם "דיאלוג עם הזמן", אשר כוללת מסע עם תחנות אינטראקטיביות בנושא זקנה. נעשו מראש ביקור, בדיקה והנגשה של תכני הפעילות ע"י עו"סיות ממחלקת נכויות בשיתוף מנהל התערוכה.

התכנית שהתבצעה בפועל

התקיימו שני מפגשים בהפרש של שבוע, ולאחר מכן, בהפרש של חודש- סיור בתערוכה במוזיאון בחולון- "דיאלוג עם הזמן".

שני המפגשים כללו צפייה בסרטונים הנבחרים ופעילות מותאמת לנושאים בהם בחרנו.

בחרנו להתמקד בארבעה סרטונים מתוך המאגר שהועבר אלינו :

במפגש הראשון הקרנו ועסקנו בסרטונים מס' 2 ומס' 3 ("מה זו זקנה" ו"כל החיים אני רוצה לעבוד"). לאחר מכן הקבוצות התפצלו. כלומר, דאגנו לכך שכל המשתתפים ייחשפו לתכני הסרטונים. תוך כדי ההנחיה, לאחר צפייה בכל סרטון, יצרנו פעילות יצירתית לביטוי מחשבות של החניכים, סביב נושא הזקנה, על ידי תמונות, חפצים, חומרי יצירה וכדומה.

לאחר סרטון מס' 2, פיזרנו תמונות ואביזרים מעולם הזקנה על רצפת החדר, כל אחד בחר אביזר, שיתף מה האביזר מזכיר לו ומהיכן מכיר אותו ונפתח שיח מותאם סביב הגדרת גיל זקנה. נעשה שימוש בשאלות מהסרטון ונוספו שאלות רלוונטיות נוספות.

לאחר סרטון מס' 3, הצגנו בפניהם תמונות של אנשים העוסקים בסוגי עבודה שונים. הם התבקשו לבחור באיזה מקצוע היו רוצים לעסוק כאנשים בגיל זקנה, ומדוע. כמו כן, נוספו שאלות רלוונטיות נוספות בהתאם לסרטון.

במפגש השני בחרנו לעסוק בסרטונים מס' 4 ו-7 ("כשמבוגרים לא כל-כך יפים" ו"אני אוהבת את עצמי"). לאחר סרטון מס' 4, הוצגו בפני החניכים מבחר של תמונות, בהן יש אנשים קשישים (נשים/ גברים), והתבקשו לבחור תמונה אחת. החניכים שיתפו בדבר אחד שהם אוהבים בפנים ודבר אחד שהם פחות אוהבים. כמו כן, נוספו שאלות רלוונטיות נוספות בהתאם לסרטון.

לאחר סרטון מס' 7, החניכים התבקשו לצייר כיצד הם רואים עצמם (פנים) מבחינה חיצונית, על ידי חומרי יצירה. לאחר מכן, שיתפו את הקבוצה בציורם ונשאלו על תהליך עבודתם. ניתן לומר כי החניכים היו מאוד סקרנים בעת הצפייה בסרטונים, גילו עניין בשאלות של המנחות ובפעילויות המשותפות ובאינטרקציה שנוצרה ביניהם.

במקביל התקיימה קבוצה של בני המשפחה, אשר הגיעו יחד עם החניכים. הרציונל לקיום קבוצה מקבילה היה להזמין את בני המשפחה המבוגרים לפתוח את הנושא ולעסוק בשאלות הרלוונטיות להם ולטיפול באנשים עם המוגבלות. נפתח שיח קבוצתי עם בני המשפחה סביב הנושאים של זקנה. עלו שאלות מהותיות ואישיות לגבי העתיד שצופה להם ולבני המשפחה עם המוגבלות. עלו תחושות של דאגה, פחד, שביעות רצון מהדיון המורכב שנפתח לראשונה.

בנוסף לדיון שהתקיים, הועבר לבני המשפחה מידע אודות המחלקה לרווחת הגמלאי, ופורטו באופן חלקי שירותים אשר הם זכאים לקבל (חלקם בגיל המתאים אך לא מוכרים במחלקה). בנוסף, הוסבר למשפחות על מסגרות תעסוקה, מרכזי יום ומסגרות מגורים עבור החניכים בגיל זקנה (רובם אינם מכירים לעומק את כל האפשרויות).

לקראת סיום הסדנה, איחדנו את כלל המשתתפים כדי לסכם את חווייתם מהפעילות. ניתן לסכם ולומר כי כל החניכים דיווחו שנהנו מהסדנה. בני המשפחה דיברו על כך שמדובר בנושא חשוב שלא עלה בעבר מעולם. נציין שבין הסרטונים הייתה הפסקת אוכל ושתייה.

הקדשנו לכל סרטון ופעילות כ- 40 דק'. סך כל מפגש כשעתיים עם הפסקה.

מפגש שלישי- סיור במוזיאון חולון "דיאלוג עם הזמן"

עו"ס נכויות ועו"ס ראש צוות מש"ה ביקרו מראש במוזיאון, על מנת לבדוק אם הפעילויות יכולות להתאים לצרכים המיוחדים של הקבוצה. לאחר התייעצות עם מנהל המוזיאון, הוחלט על פעילויות ספציפיות שהן יותר בעלות אופי ויזואלי ואודיטורי.

בסיור, חולקנו לשתי קבוצות וכל קבוצה עברה מספר תחנות. דוגמאות: בחירת תמונה עמה כל חניך/ה מזדהה עמה- תמונות הזקנה שאנו מאחלים לעצמנו, פעילות חווייתית פיזית- לשים נעליים כבדות ולעלות במדרגות, מבחן ראייה וכדומה, חידונים המכילים תמונות ושירים מכל מיני תקופות בחיים. לאחר סיום הסיור, התקיימה ארוחת צהריים בבית קפה "לנדוור", חולון.

מי היו קהלי היעד

קהל היעד שלנו הורכב מחניכים וחניכות של תכנית סביבה תומכת, אשר רובם המכריע מעל גיל 45, עם מש"ה קל עד בינונית. ובנוסף, בני משפחותיהם המבוגרים/קשישים.

רשמים, חוויות, המלצות ותוכניות לעתיד

החוברת שהגיעה לידינו הינה חוברת מקיפה ומעמיקה בתחום, יחד עם זאת, היה ברור הצורך מבחינתנו להיפגש כל צוות המנחות ולהעמיק בנושא, להתאים אותו לצרכי הקבוצה הספציפית שלנו. הרגשנו כי לא כל סרטון הוא רלוונטי ונכון לשלב בו נמצאת הקבוצה שלנו. כמו כן, הרגשנו כי חלק מהנושאים בסרטונים עשויים להיות בעלי תכנים לא קלים עבור החניכים ובני המשפחה ובחרנו לא לעסוק בהם בשלב זה. החלטנו לסיים את הסדנה שבנינו, בסיור במוזיאון בנושא זקנה (תערוכה בשם "דיאלוג עם הזמן"), במוזיאון הילדים בחולון. נעשה ביקור במוזיאון ובדיקת התאמה של תוכן הפעילויות לחניכים.

חוויות :

עו"ס מנחת קבוצת החניכים- יצאתי בתחושה מאוד חיובית ביחס להנאה של החניכים בצפייה בסרטונים, בתכנים, בפעילויות ובשיח הקבוצתי. יחד עם זאת, ניכר כי ההבנה שלהם לגבי הזקנה הייתה יחסית נמוכה לאלו שהוצגו בסרטונים. הם ידעו לענות על השאלות הבסיסיות עד רמה מסוימת אך לא היה ניתן להעמיק בשאלות מופשטות יותר.

עו"ס מנחת קבוצת בני המשפחה- קבוצה זו הייתה מורכבת יותר. מחד, ניכר היה שזה דיון הכרחי וחסר לבני המשפחה מידע רלוונטי על הגיל המדובר. מאידך, היה המון חשש ורתיעה מלדון ולהעמיק בנושא ולכן היה גם קושי לקבל החלטה חד משמעית לגבי התוכן של הקבוצה. אפשר לומר, שהסרטונים לא תאמו את השיח שיתפתח בקבוצה. בנוסף, חלק מבני המשפחה דיברו על כך שהמרוויינים בסרטונים הינם בתפקוד גבוה יותר והדבר אינו תואם בהכרח את הרכב הקבוצה של החניכים. הייתה אווירה מאוד נעימה ופתוחה, כל אחד מההורים ציין שמפגשים אלו חשובים ושנתקלו לראשונה בדיון בנושא זה. היה מאוד ברור שצריך לפתח את הנושא לכיוונים נוספים. לעניות דעתי, הסיור במוזיאון המחיש את נושא הזקנה במספר רבדים- קוגניטיבי, רגשי וחוייתי, והנגיש זאת בצורה שיכולה להיזכר כחוויה טובה.

המלצות ותוכניות לעתיד

- פיתוח נושא הזקנה באופן מותאם יותר לאוכלוסייה עם מש"ה ברמת תפקוד בינונית.
- חלק משמעותי מהשיח עם החניכים נוטה להיות מאוד קונקרטי ולכן פעילויות מובנות ומוחשיות, הן הכרחיות לתהליך שיתוף הפעולה של החניכים.
- יש צורך לפתח סדנה המותאמת לצרכים ולקשיים של בני המשפחה (מידע, זכויות, מיומנויות וכלים להתמודדות) על מנת לשפר את איכות חייהם.
- פתיחת קבוצת המשך, עם מספר מפגשים ארוך יותר על מנת לאפשר תהליך ויצירת שיח מעמיק ומשמעותי.

בברכה,

ריטה סגל- ראש צוות מש"ה
אדר אבישר- עו"ס מח' נכויות

אצ"ל 2 רמת-גן | 5227401 | טל. 03-6712100/11 | פקס. 03-6712180

לשרותך: מוקד 109 פייסבוק: עיריית רמת-גן | www.ramat-gan.muni.il